

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

SAB390

Predefinert informasjon

Startdato:	03-05-2023 09:00 CEST	Termin:	2023 VÅR
Slutt dato:	15-05-2023 14:00 CEST	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave		
Flowkode:	203 SAB390 1 O 2023 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	233
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	Sosialarbeiderens kulturkompetanse - et verktøy i samarbeid med etniske minoriteter
Antall ord *:	7928

Sett hake dersom Ja
besvarelsen kan brukes
som eksempel i
undervisning?:

Egenerklæring *: Ja
Inneholder besvarelsen Nei
konfidensielt
materiale?:

Jeg bekrefter at jeg har Ja
registrert
oppgavetittelen på
norsk og engelsk i
StudentWeb og vet at
denne vil stå på
uitnemålet mitt *:

Gruppe

Gruppenavn: (Anonymisert)
Gruppenummer: 5
Andre medlemmer i gruppen: Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Sosialarbeiderens kulturkompetanse - et verktøy
i samarbeid med etniske minoriteter

Social workers cultural competence - a tool in
partnership with ethnic minorities

Kandidatnummer: 233

Bachelor i Sosialt arbeid

Fakultet for helse- og sosialvitenskap

Institutt for velferd og deltaking

Innleveringsdato: 15.05.2023

Antall ord: 7928

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Abstract

The Norwegian Child Welfare Service is constantly criticized in social media for being “after” minority families, for intervening too early, intervening too late, and for taking too little consideration of cultural differences when dealing with ethnic minorities (Berg et al., 2017, s. iii). The purpose of this thesis is to discuss how the social worker's cultural competence can be a useful tool for a culturally sensitive practice, but also shed light in how an over-focus on culture can lead to stigmatization and discrimination. Based on a social constructionist perspective, the discussion sheds light on various reasons for the fear experienced by ethnic minorities in the child welfare service and explores the consequences of a culturally competent practice. More concretely, the thesis takes a critical look at the concept of cultural competence, and highlights how an over-focus on culture can obscure structural and institutional conditions that perpetuate social problems. For example, how ethnic minorities are marginalized and stigmatized in the housing and labour market and are overrepresented in the low-income statistics. Finally, I try to uncover obscured conditions because of an overfocusing on culture and argue that a culturally competent practice should be implemented in a socio-economic perspective.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
1.1 Kunnskapsgrunnlag og sosialfaglig relevans.....	4
1.2 Begrunnelse for valg av tema.....	4
1.3 Presentasjon av problemstilling og avgrensning.....	5
1.4 Et bakteppe.....	6
1.5 Oppgavens struktur.....	7
2.0 Metodisk tilnærming	8
2.1 Hva er forskningsmetode?.....	8
2.2 Litteraturstudie som metodisk tilnærming.....	9
2.3 Valg av litteratur og tematisk analyse.....	9
2.4 Validitet, reliabilitet og kildekritikk.....	12
2.5 Forskningsetiske vurderinger og hermeneutisk vitenskapsteori.....	13
3.0 Teoretisk perspektiv	14
3.1 Kulturkompetanse i et sosialkonstruksjonistisk perspektiv.....	14
3.2 En demaskerende posisjon.....	15
4.0 Sosialarbeiderens kulturkompetanse i møte med etniske minoriteter	17
4.1 Hvordan kan sosialarbeiderens kulturkompetanse redusere frykten for barnevernet?.....	18
4.2 Kulturkompetanse – Er det et verktøy eller kilde til stigmatisering og diskriminering?.....	20
4.3 Kan et sosioøkonomisk perspektiv være et viktig perspektiv i møte med etniske minoriteter?...23	
5.0 Avslutning	26
6.0 Referanser	27
Vedlegg 1 – Søkehistorikk	31
Vedlegg 2 – Data summery chart	33

1.0 Innledning

I dette kapittelet skal jeg presentere oppgavens kunnskapsgrunnlag og sosialfaglige relevans, begrunne valg av tema og presentere problemstillingen. Videre vil jeg presentere et bakteppe som jeg finner relevant, og redegjøre for oppgavens struktur.

1.1 Kunnskapsgrunnlag og sosialfaglig relevans

Antallet innvandrere i Norge er mer en tredoblet de siste tjue årene (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2022, s. ii). Noen kommer til Norge for å arbeide eller studere, mens andre ankommer på grunn av uro og krig. Ifølge SSB var 14.7% av den norske befolkningen i 2020 innvandrere (Steinkellner, 2020). Norge er blitt et flerkulturelt samfunn. En sosialarbeider bistår barn, voksne, grupper og lokalsamfunn for å bedre deres livsvilkår, og vil uavhengig av hvilken tjeneste de arbeider i møte mennesker med ulik etnisk og religiøs bakgrunn. Denne oppgaven skal handle om samarbeidet med etniske minoriteter i barnevernstjenesten og tema er frykten for barnevernet.

Frykten for barnevernet er et dagsaktuelt tema. Barn og unge med innvandrerbakgrunn er overrepresentert som mottakere av hjelpetiltak i hjemmet, og ved utgangen av 2021 hadde 26% av barna med barnevernstiltak innvandrerbakgrunn (Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, 2017). Barnevernet kritiseres i media for å være «ute etter» minoritetsfamilier, for å gripe inn for tidlig, at de griper inn for sent eller at barnevernet tar for lite hensyn til kulturelle forskjeller (Berg et al., 2017, s. iii). Mye av kritikken kommer fra foreldre eller representanter fra innvandrerorganisasjoner som mener at det norske barnevernet ikke tar hensyn til kulturelle verdier, og de fatter beslutninger på feilaktig grunnlag (Berg et al., 2017).

1.2 Begrunnelse for valg av tema

Som snart ferdig utdannet sosialarbeider forbereder jeg meg på at arbeid med etniske minoriteter vil være en stor del av arbeidshverdagen min. Arbeidet kan fremstilles som noe annet, og kanskje mer krevende enn å arbeide med majoritetsbefolkningen. Kulturforskjeller som ulikt syn på barneoppdragelse er utfordringer som ansatte i barnevernstjenesten møter. Jeg var i praksis hos

barnevernstjenesten, og fikk erfare hvordan ansatte ved tjenesten opplevde arbeidet med etniske minoriteter. På grunn av den pågående krigen mellom Russland og Ukraina gikk mye av arbeide med å oppsøke Ukrainske flyktninger.

Barnevernstjenesten opplevde at mange av de Ukrainske flyktingene hadde et skrekkbilde av et norsk barnevern. De fryktet at barnevernet skulle ta barna fra dem, og nekte dem kontakt med sin egen familie og å måtte gi avkall på sin egen kultur. For å dempe frykten oppsøkte tjenesten flyktingene for å forebygge feilaktig informasjon og konspirasjonsteorier. Under praksis undret jeg meg over hvor mange familier som frykter et barnevern som har et mål om at alle barn i Norge skal ha en trygg og god oppvekst. Jeg reflekterte over hva som var bakgrunnen for denne frykten, og hvordan jeg som fremtidig sosialarbeider kan bidra for å bedre samarbeidet med etniske minoriteter i barnevernstjenesten.

I sosialt arbeid har det lenge eksistert en forståelse om at det å tilegne seg kunnskap om forskjellige gruppers kulturelle verdier, normer og praksis vil lede til økt sensitivitet hos profesjonsutøvere (Rugkåsa, 2018, s. 181). Tanken er at kunnskap om andres kultur vil legge til rette for en forståelse for minoriteters situasjon. Jeg er likevel undrende, og ønsker å undersøke mulige konsekvenser en slik tilnærming kan medføre i samarbeid med etniske minoriteter i barnevernstjenesten.

1.3 Presentasjon av problemstilling og avgrensning

Formålet med denne oppgaven er å rette et kritisk blikk på det vi tenker på som kulturkompetanse, og undersøke hvordan sosialarbeiderens kulturkompetanse påvirker samarbeidet med etniske minoriteter i barnevernstjenesten.

Problemstillingen er formulert slik:

På hvilke måter påvirker sosialarbeiderens kulturkompetanse samarbeidet med etniske minoriteter i barnevernet?

Ifølge Rugkåsa et al. (2017, s. 122) handler kulturkompetanse om å tilegne seg kunnskap om «de andres» kultur, verdier, normer og oppdragelsesformer. Forstått på denne måten handler det om evnen til å håndtere mangfoldigheten i befolkningen på

en måte som beriker den enkelte og samfunnet, som i sin tur muliggjør en effektiv relasjonsbygging med mennesker av annen kulturell tilhørighet. For å kunne utvikle kulturell kunnskap er det nødvendig med innsikt og forståelse for både egen, og andres kultur. Behovet for en kulturell fortolkningsramme er også sentral i utkastet til den nye barnevernsloven. Det understrekes i proposisjonen at «det er særlig viktig at barnevernstjenesten så langt som mulig legger til rette for samarbeid, og møter barna og foreldre med respekt» (Prop.64 (2022-2023), s. 16). Et godt samarbeid med etniske minoriteter er viktig for tjenestens tillit og legitimitet, men også for videreutviklingen av et mer inkluderende barnevern. Kulturkompetanse kan på denne måten bli sett som et verktøy og en ramme for å kommunisere og samhandle på «tvers av kulturer» (Rugkåsa et al., 2017, s. 125).

I lys av denne informasjonen skal jeg med utgangspunkt i problemstillingen undersøke hvordan forskjellige forskere ser på kulturkompetanse, og forsøke å belyse hvordan en slik praksis på ulike måter påvirker relasjonen mellom etniske minoriteter og barnevernstjenesten. Oppgaven begrenses ikke til en bestemt etnisk gruppe siden formålet med teksten er å drøfte kulturkompetent praksis, og hvordan en slik tilnærming påvirker det viktige samarbeidet med minoriteter. Teksten skal gi et helhetlig perspektiv som tematiserer frykten for barnevernet, og belyse hvordan sosialarbeidere og etniske minoriteters erfarer samarbeidet. Oppgaven vil anvende begrepene «etnisk minoriteter», «minoriteter», «innvandrere» om hverandre. På linje med dette vil etniske minoriteter blir omtalt som «de andre» for å tydeliggjøre hvem oppgaven omtaler.

1.4 Et bakteppe

I alle samfunn er det visse sentrale verdier, forståelsesformer og væremåter som deles av de fleste, og kultur er en forutsetning for samfunnets eksistens (Schiefløe, 2019, s. 122). Begrepet kultur kan tilegnes ulik betydning i ulike sammenhenger, men vil i denne oppgaven bli brukt når vi snakker om sentrale trekk ved en livsform, væremåte, språk og tradisjoner. Både forskning, informasjon fra innvandrersorganisasjoner, samt oppslag i medier viser at mange minoritetsfamilier frykter og mangler tillit til det norske barnevernet (Ipsos, 2017). Bakgrunnen for

mistilliten antas å være at barnevernstjenesten tar for lite hensyn til kultur, og legger til grunn en vestlig forståelse i vurderinger og beslutninger.

Kunnskap om andres kultur og språk blir viktig når man for eksempel skal plassere barn i fosterhjem, eller iverksette riktig hjelpetiltak for en familie. Det kommer frem av FOs yrkesetiske grunnlagsdokument (2019, s. 4) at helse- og sosialarbeidere skal unngå, og bekjempe urimelig forskjellsbehandling av mennesker på grunnlag av etnisitet, kultur og språk. Det advares midlertidig mot at barnevernsansatte inntar en «kulturrelativistisk» tilnærming i arbeidet med etniske minoriteter (Skytte, 2018, s. 181). En kulturrelativistisk tilnærming betyr i denne sammenhengen at barnevernsansatte, avhengig av kulturell bakgrunn, opererer med ulik standard i vurderinger om for eksempel omsorgskompetanse. Med utgangspunkt i denne kunnskapen kan man stille spørsmål om det kan bli et for stort fokus på kultur, og om det finnes grenser for hvor kultursensitiv barnevernsansatte kan være i arbeidet med etniske minoriteter.

Ifølge Berg et al. (2017) viser norsk forskning at når det oppstår utfordringer med etniske minoriteter i barnevernstjenesten, blir konfliktene ofte sett som et resultat av kulturelle forskjeller. Jeg mener at tanken om å kunne tilegne seg kunnskap om andres kultur, også innebære at det finnes en «målbar» kulturell kunnskap som gjør minoriteter kulturelt forståelig. En mer kulturkompetent- og kultursensitiv praksis kan også danne diskurser som påvirker hvordan sosialarbeider forstår og forholder seg til etniske minoriteter. Ifølge Foucault (2010, i Brottveit, 2018, s. 113) er diskurser et system av representasjoner som regulerer mening og påvirker hvordan vi handler og tenker. Slik jeg forstår det kan en kulturell diskurs føre til at bevisstheten om, og betydningen av majoritetskultur blir mindre tydelig. Kulturkompetansediskurser kan på denne måten legge føringer for barnevernsfaglig arbeid, og tilsløre andre strukturelle og institusjonelle forhold som påvirker samarbeidet med etniske minoriteter i barnevernet.

1.5 Oppgavens struktur

Med en kritisk tilnærming skal jeg i denne oppgaven drøfte på hvilke måter sosialarbeiderens kulturkompetanse påvirker samarbeidet med etniske minoriteter i

barnevernstjenesten. I kapittel to vil jeg redegjøre for min metodiske tilnærming. Jeg tar for meg litteraturstudie som forskningsmetode, og belyser hvordan jeg har analysert datamaterialet. I kapittel tre skal jeg redegjøre for oppgavens teoretiske tilnærming. Her tar jeg for meg Berger og Luckmanns (1966/1992) teori om sosialkonstruksjonisme, og Hackings (1999) demaskerende posisjon innenfor perspektivet. I kapittel fire vil jeg presentere funn av analysen av datagrunnlaget og drøfte oppgavens problemstilling. Jeg har formulert tre underspørsmål med bakgrunn i analysen og disse blir strukturen i kapittelet. I den første delen vil jeg drøfte hvordan sosialarbeiderens kulturkompetanse kan redusere frykten for barnevernet. Deretter vil jeg drøfte om kulturkompetanse bare er et verktøy, eller kilde til stigmatisering og diskriminering. Jeg belyser mulige konsekvenser av å forstå utfordringer i lys av etnisitet og kultur alene. Det neste underspørsmålet blir derfor om et sosioøkonomisk perspektiv kan være viktig i samarbeid med etniske minoriteter. Til slutt vil jeg oppsummere hovedpoengene i kapittel 5, og gi forslag til videre forskning.

2.0 Metodisk tilnærming

I dette kapittelet vil den metodiske tilnærmingen og analysearbeidet bli beskrevet. I den første delen skal jeg med utgangspunkt i Dalland (2020) definere hva en forskningsmetode er, og hvorfor jeg har valgt litteraturstudie som metodisk tilnærming. Deretter vil jeg redegjøre for søk og utvalg av forskningslitteratur. For å sikre oppgavens reliabilitet og validitet har jeg presentert fremgangsmåten for litteratursøk og en oppsummering av disse er lagt som vedlegg. Til slutt vil jeg redegjøre for forskningsetiske vurderinger hvor jeg legger til grunn en hermeneutisk tilnærming som vitenskapsteoretisk perspektiv. Funn og data fra forskningslitteraturen vil bli presentert i drøftingskapittelet.

2.1 Hva er forskningsmetode?

Dalland (2020, s. 53) definerer metode som et redskap vi bruker for å samle inn den informasjonen vi trenger til undersøkelsen. Hvilken metode som passer best til et prosjekt blir påvirket av en rekke kontekstuelle faktorer som formuleringen av forskningsspørsmålet, eller hvor mye tid og ressurser du har til prosjektet. Jeg har

valgt å gjøre en litteraturstudie og har en kvalitativ tilnærming, som vil si at man fokuserer på mening og innhold, heller enn bredde og omfang (Brottveit, 2018, s. 65).

2.2. Litteraturstudie som metodisk tilnærming

For å undersøke hvordan sosialarbeiderens kulturkompetanse påvirker forholdet mellom barnevernstjenesten og minoritetsfamilier vil oppgaven bygge på en litteraturstudie som vil si å finne svar på forskningsspørsmålet ved å sammenligne eksisterende litteratur, og man legger altså til grunn sekundærdata (Dalland, 2020). Utvalget skjer gjennom systematiske søk, hvor hensikten er å orientere seg i forskningslitteratur, og oppsummere denne kunnskapen. Det finnes mye forskning på tema «frykten for barnevernet», og jeg vurderte at en litteraturstudie ville være hensiktsmessig siden jeg ønsker å trekke frem hvordan forskjellige forskere fremstiller etniske minoriteters opplevelse av samarbeidet med barnevernstjenesten, samtidig som jeg belyser sosialarbeiderens opplevelse. Ifølge Aveyard (2019, s. 6) er en fordel med litteraturstudie at det bidrar til et mer helhetlig perspektiv når man sammenfatter og sammenligner eksisterende litteratur, og vurdere funn opp mot andre for å skaffe en bredere forståelse av et fenomen.

Det finnes ingen forskningsmetode som er feilfri, og derfor er det viktig å drøfte fordeler og ulemper ved metodevalget. En litteraturstudie kan miste sin hensikt dersom man er selektiv med utvalg av forskningslitteratur og kun søker etter litteratur som underbygger eller støtter eget standpunkt. Dette kan også kalles for cherry-picking, og fungerer som en barriere for utviklingen av egen forforståelse. Som en konsekvens av å være selektiv i utvalg av forskningslitteratur kan man risikere å kun belyse en side av et komplekst fenomen. For å unngå dette vil jeg i denne oppgaven undre meg over en kulturkompetansepraksis i barnevernstjenesten, og har valgt en kritisk tilnærming til tema. For å sikre at arbeidet blir transparent og etterprøvbart skal jeg nå redegjøre for valg av litteratur og tematisk analyse.

2.3 Valg av litteratur og tematisk analyse

I denne oppgaven ble forskningslitteratur gjennomført ved søk i relevante søkemotorer, primært «Oria» og SocINDEX». Jeg startet søkeprosessen januar 2023, og arbeidet til og med mars 2023. Sentrale søkeord var «innvandrere og barnevernet», «kulturkompetanse» «multikulturelt samfunn», «kultursensitivitet», «etniske minoriteter og barnevernet». For å begrense søket valgte jeg å lage inklusjons- og eksklusjonskriterier. Inklusjonskriterier i oppgaven var at artiklene skulle være publisert i et fagfelleurdert tidsskrift eller forskningsrapporter, publisert i løpet av de siste 10 årene, de skulle være sosialfaglig rettet, og de måtte tematiserte frykten for barnevernet. Ved å bruke inklusjonskriterien som filer under søk endte jeg opp med to artikler og en forskningsrapport. I innledende søkeprosess glemte jeg å logge søkene, og har derfor rekonstruert søket. Dette er årsaken til at datoene er like i hvert søk.

Den 29.03.23 lagde jeg nye søkeord fordi de forrige søkene gav for mye relevant litteratur og innså at jeg måtte innskrenke søket. Jeg brukte derfor ordene «etniske minoriteter og barnevernet» i Oria, og fikk 9 treff. For å undersøke om søkeordene gav resultat i forhold til problemstillingen valgte jeg å lese gjennom sammendrag, funn, og konklusjon. Med bakgrunn i inklusjons- og eksklusjonskriterium valgte jeg å begrense det neste søket til artikler publisert i et fagfelleurdert tidsskrift og fant artikkelen *Frykten for barnevernet* (2015) skrevet av Fylkesnes, Iversen & Nygren. Etter å ha lest gjennom artikkelen ved å markere ord og funn, fant jeg at kilden var relevant i forhold til problemstillingen.

29.03.23 lagde jeg også engelske søkeord for å innskrenke søket. I databasen «SocIndex» med søkeordene «Social competence» AND «cultural competence» fikk jeg 1005 treff. For å begrense antall treff valgte jeg å gjøre et nytt søk med ordene «Social work multicultural society» og fikk 11 treff. I et siste forsøk på å begrense søket brukte jeg ordene «Social work» AND «cultural competence» AND «Norway», og fikk tre treff. Jeg leste gjennom artiklenes innholdsfortegnelse, sammendrag, funn og konklusjon, og markerte setninger og begreper som var relevant for problemstillingen. I lys av problemstillingen konkluderte jeg med at den fagfelleurdert artikkelen «*Social Work in a multicultural society: New challenges and needs for competence*» (2015) skrevet av Bø bidro med nyttig innsikt i tema frykten for barnevernet, og belyste sosialarbeiderens perspektiv.

Den siste kilden ble funnet ved å studere referanselisten til *Frykten for barnevernet (2015)*. Denne prosessen kalles for snøballmetoden. Her fant jeg forskningsrapporten *Myter og realiteter? - Møte mellom innvandrere og barnevernet (2014)* skrevet av Paulsen, Thorshaug og Berg. Dette var et forskningsprosjekt som gikk fra perioden 2013 til 2017, og rapporten var delt inn i tre delrapporter. Etter å ha lest gjennom innledningen og sammendraget fant jeg studien relevant for min problemstilling, og bestemte meg for å søke opp resten av forskningsprosjektet. Etter å ha lest gjennom innholdsfortegnelse, sammendrag og konklusjon konkluderte jeg med at delrapport tre *Myter og realiteter? – Innvandrers møte med barnevernet (2017)* skrevet av Berg, Paulsen, Midjo, Haugen, Gravik og Tøssebø, gav den grundigste diskusjonen av problemstillingen. Søkeprosessen er illustrert i vedlagt tabell. Se «vedlegg 1».

Under utvalget av forskningslitteratur valgte jeg å kartlegge formålet ved de ulike artiklene og reflektere for hvilken relevans de hadde for min problemstilling. Med utgangspunkt i Aveyard (2019, s. 136) gjennomførte jeg en «data summery chart» av utvalgt litteratur. Denne tabellen ligger som «vedlegg 2». En slik tabell har som hensikt å redegjøre for forfatter, dato for publisering, tittel, formål, metodisk tilnærming, og kritiske vurderinger, og dannet utgangspunktet for analyse av tema. Ifølge Aveyard er hensikten med analysen å identifisere et felles tema ved å sammenligne kildenes resultater og funn. Med utgangspunkt i denne prosessen valgte jeg å lese grundig gjennom de utvalgte kildene, og markerte begreper og funn som var relevante i forhold til oppgavens problemstilling. For å analysere datamaterialet skrev jeg et kort sammendrag fra hver kilde, og fant flere gjennomgående tema. Jeg skrev disse temaene opp i en tabell, hentet frem problemstillingen og lagde et tankekart for å se etter likheter og ulikheter ved de ulike kildene. Resultatet var at jeg fant tre sentrale tema i kildene til å drøfte kulturkompetanse i møte med etniske minoriteter. Disse temaene er; «etniske minoriteters frykt for barnevernet», «Kulturkompetansediskurs» og et «sosioøkonomisk perspektiv i sosialt arbeid». I den neste delen skal jeg redegjøre for hvilke kritiske vurderinger jeg har foretatt av kildene.

2.4 Validitet, reliabilitet og kildekritikk

I denne delen skal jeg redegjøre for hvordan jeg vurderer oppgavens reliabilitet, validitet og kildekritikk. Ifølge Dalland (2020, s. 42) handler validitet om kildenes relevans og gyldighet, og reliabilitet er knytt til oppgavens pålitelighet hvor målinger utføres korrekt og eventuelle feilmarginer avklares.

Et viktig aspekt med en litteraturstudie er at arbeidet er transparent og etterprøvbart slik at forskingen jeg presenterer er pålitelig. Reliabilitet er et begrep som kan knyttes til oppgavens pålitelighet og avhenger av at litteratursøket er utført på en grundig og forsvarlig måte. For å styrke oppgavens reliabilitet valgte jeg å lage inklusjons- og eksklusjonsbegreper under søkeprosessen. Søkeprosessen er også presentert som et vedlegg for å sikre at arbeidet er transparent og etterprøvbart. Se «vedlegg 1». Videre gjennomførte jeg en «data summery chart» hvor jeg presenterte utvalget av litteraturen, og illustrerte denne prosessen som et vedlegg. Se «vedlegg 2».

Begrepet validitet refererer til kildenes gyldighet, som vil si at datamaterialet må være relevant for å besvare oppgavens problemstilling. Dett kan knyttes til kildekritikk, som ifølge Dalland (2020) er en prosess hvor du fastslår om en kilde er pålitelig og anvendbar i forhold til problemstillingen. For å kunne være kildekritisk er det første steget å fastslå om opplysningene er gyldige og troverdige (Dalland, 2020, s.143). Det vil si å redegjøre for hvilken type kilde det er, og hvordan de er relevant for oppgavens problemstilling. Som vist i vedlegg 1, er en av kildene hentet fra tidsskriftet *Norges barnevern* og den andre fra tidsskriftet *International social work*. At litteraturen er fagfellevurdert betyr at den er vurdert og godkjent av to eller tre upartisk, anonyme eksperter innenfor et fagfelt før den publiseres. I en slik prosess bli teori, metode og resultat gjennomgått, og er dermed et kvalitetstegn. Forskningsrapporten «myter og realiteter» skrevet av Berg et al. (2017) er publisert av NTNU samfunnsforskning og bidrar med statistikk som belyser problemstillingen min. En kritisk vurdering jeg har foretatt etter utvalget av kildene er at det ikke kommer frem informasjon om hvordan informantene i studiene har tolket spørsmålene eller hvordan forskerne sikret deres forståelse. Dette er en vurdering som jeg finner relevant i forskningsrapporten til Berg et al. (2017), og artiklene til Bø (2015) og Fylkesnes et al. (2015). Under innsamlingsprosessen har jeg fortløpende

vurdert om kildene er troverdige og relevante for oppgavens formål. Jeg anser kildene jeg har valgt som relevant for oppgavens problemstilling.

Begrepene validitet og reliabilitet er på denne måten ikke avhengig av hverandre, men kan sies å utfylle hverandre da de begge er forutsetninger for å sikre god forskningslitteratur. Det betyr at når jeg fant forskningslitteraturen relevant for oppgaven hjalp det meg til å utvikle tema og stille spørsmål, som i sin tur hjalp meg å belyse hvordan sosialarbeiderens kulturkompetanse påvirker samarbeidet med etniske minoriteter i barnevernstjenesten.

2.5 Forskningsetiske vurderinger og hermeneutisk vitenskapsteori

Selv om det er viktig å kunne bidra med ny kunnskap til et fagområde, er det enda viktigere at dette ikke går på bekostning av enkeltpersoners integritet, velferd og helse. Det er derfor viktig å drøfte de forskningsetiske sidene ved oppgaven. Ifølge Dalland (2020, s. 167) betyr etiske overveielser å tenke gjennom hvilke etiske utfordringer arbeidet medfører og forskningsetikk handler om å vurdere et prosjekt opp mot samfunnets normer og verdier, som for eksempel personvern. I dette delkapittelet vil jeg drøfte over de forskningsetiske vurderingene jeg har foretatt gjennom utvalget av forskningslitteraturen.

I en litteraturstudie søker man etter å sammenligne og tolke forskning, som vil si at det er basert på en hermeneutisk kunnskapsproduksjon. Den tyske filosofen Hans-Georg Gadamer (1900-2002) utviklet hermeneutikken for å belyse hvordan vi tolker, forstår og orienterer oss i verden med bakgrunn i det vi mer eller mindre bevisst har tilegnet oss gjennom å være en del av en tradisjon og et språklig felleskap (Jenssen 2021, s. 79-80). I et hermeneutisk perspektiv forstår man helheten ut fra delen og delen ut fra helheten (Gadamer, 1986/2004, s. 33). Kontekst og tidligere kunnskap er sett som en nødvendighet for å forstå noe, og gjør at vi ikke kan være nøytral eller objektiv reflekterende rundt omgivelsene. I lys av en hermeneutisk vitenskapsteori er en forskningsetisk vurdering hvordan egen forforståelse og tidligere kunnskap kan påvirke utvalget og tolkning av tekster. En annen utfordring er at en tolkning av andres tekster alltid medfører en fare for feiltolkning da det ikke er mulig å stille utdypende spørsmål for en bedre forståelse. Tolkning av andres forskning vil på

denne måten være utført med bakgrunn i en referanseramme, meningskontekst og egen forforståelse.

En annen forskningsetisk vurdering som er relevant å belyse er at jeg anvender betegnelsen «de andre» når jeg omtaler etniske minoriteter. Ved å anvende en slik betegnelse risikerer jeg at andre tolker at jeg har en essensialistisk oppfatning av kultur. Det vil si at jeg ser på etniske minoriteter som deler av noen felles grunnleggende karakteristiske trekk, som for eksempel religion (Skytte, 2019, s. 13). Slik jeg ser det risikerer en slik kategorisering å skape større barrierer mellom majoritet og minoritet. Når jeg skal drøfte hvordan sosialarbeiderens kulturkompetanse påvirker samarbeidet med etniske minoriteter er det nødvendig å finne en god betegnelse som signaliserer hvem oppgaven omtaler. En slik betegnelse er vanskelig å finne, og jeg har derfor valgt å bruke betegnelsen «de andre» til tross for farene det medfører.

3.0 Teoretisk perspektiv

I dette kapitlet skal jeg redegjøre for oppgavens teoretiske rammeverk. Det jeg er opptatt av i oppgaven er å utforske det konstruerte fenomenet kulturkompetanse. Jeg finner det derfor hensiktsmessig å bruke sosialkonstruksjonisme som mitt teoretiske perspektiv. Med utgangspunkt i Berger og Luckmann (1966/1992) skal jeg først presentere de grunnleggende prinsippene i sosialkonstruksjonisme. Deretter skal jeg redegjøre for Hackings (1999) tilnærming til sosialkonstruksjonisme med hovedfokus på «demaskering». Perspektivet skal anvendes for å belyse hvordan kulturkompetanse bidrar til opprettholdelsen av sosiale problemer.

3.1 Kulturkompetanse i et sosialkonstruksjonistisk perspektiv

Berger og Luckmann (1966) hadde som målsetning da de skrev boken; *The social construction of reality*, å analysere det de kaller for hverdagsvirkeligheten, det vil si den kunnskapen og forståelsen som styrer vår atferd i hverdagen. De argumenterte for at vår oppfatning av virkeligheten er et resultat av sosiale prosesser og aktiviteter som tolkes slik at den blir subjektivt meningsfylt. I et sosialkonstruksjonistisk

perspektiv oppfatter vi virkeligheten som ordnet i mønstre uavhengig av vår egen oppfattelse, og verden blir på denne måten en intersubjektiv virkelighet som deles med andre (Schieffloe, 2019, s. 107). Berger og Luckmann sier derfor at virkeligheten fremstår som *sosialt konstruert*.

Ettersom samfunnet eksisterer både som en objektiv og subjektiv virkelighet, deler Berger og Luckmann (1966/1992, s. 153) virkelighetskonstruksjonen i tre parallelle prosesser: internaliserings-, eksternaliserings-, og objektiviseringsprosessene. Ifølge Berger og Luckmann fødes ikke mennesker som medlemmer av samfunnet, men blir i løpet av livet deltakere i den samfunnsmessige dialektikk. Dette skjer gjennom internaliseringsprosessen hvor aktørene ubevisst internaliserer samfunnets strukturer og forventninger. Slik jeg tolker det kan en slik prosess har en sammenheng med et menneskelig behov for å forstå og finne mening i det vi kontinuerlig må forholde oss til. I eksternaliseringsprosessen gjenskaper man den nye virkeligheten og samfunnet fremstår som et produkt av en diskursiv praksis (Berger & Luckmann, 1966/1992). Her får virkeligheten mening gjennom konstruerte kategorier. Slik jeg ser det kan vi se på denne prosessen som en markedsføring av kunnskap hvor aktører fremmer egne synspunkter og forklaringer. Eksternalisering vil senere lede over til en objektiviseringsprosess, og fremstår som den mest kritiske delen av konstruksjonen. Her blir eksplisitt kunnskap akseptert som «sannheter», uavhengig av hvem som har formulert dem, og verden fremstår som objektiv.

De tre prosessene; internaliserings-, eksternaliserings-, og objektiviseringsprosessen er utviklet for å forklare *institusjonalisering*, som vil si hvordan sosial samhandling får strukturelle trekk og blir «selvfølgeligheter». I lys av dette er det mulig å anta at det å tilegne seg kunnskap om andres kultur kan føre til en objektivisering hvor «de andre» ikke oppfattes som særegne mennesker, men som representant for en kulturell kategori. Som en mulig konsekvens kan «kulturell kategorisering» resultere i at kulturforklaringer fremstår som naturlige og aksepteres som sannheter.

3.2 En demaskerende posisjon

Sosialkonstruksjonismen tar med andre ord utgangspunkt i beskrivelser av samfunnet og de sosiale konstruksjonene som man kan observere. Et sentralt poeng

er at begrepet «sosial konstruksjon» bidrar til å gjøre oss bevisst om noe, og har som mål å peke på uheldige konsekvenser som følge av kategorier og klassefiseringer (Burkeland, 2008 s. 47). Hacking (1999) skrev boken; *The social construction of What?* og understreker at vi skal bli bevisst at et spesielt sosialt fenomen ikke er unngåelig, selv om måten vi kategoriserer og klassifiserer fenomenet på blir tatt for gitt. Det finnes midlertidig ulike grader av forpliktelse til sosialkonstruksjonisme.

Ifølge Hacking (1999, s. 19) er den minst ambisiøse graden for sosialkonstruksjonisme den historiske posisjonen, som belyser hvordan samfunnet er menneskeskapt og at den sosiale orden er et produkt av mennesker. Berger og Luckmanns (1966/1992) teori er et klassisk eksempel på en slik posisjon, og understreker hvordan vår virksomhet som mennesker institusjonaliseres når faste vaner organiseres. Kulturkompetanse vil i dette perspektivet være et fenomen som har blitt skapt gjennom historiske prosesser som for eksempel økt innvandring til Norge. I en slik posisjon har man ikke som mål å avsløre uheldige konsekvenser av kategorisering, men belyser hvordan fenomener er menneskeskapt.

I drøftingen ønsker jeg å fokusere på Hackings (1999, s. 20) demaskerende posisjon av sosialkonstruksjonisme. Det vil si at målsetningen er å avdekke hvordan sosiale og praktiske funksjoner konstruerer viktige klassifikasjoner og kategorier i samfunnet. Hacking mener vi må nyansere det vi mener er konstruert ved å rette fokuset på hvilke konsekvenser konstruksjonene har. Klassifiserende kategorier oppfyller bestemte sosiale funksjoner, og kan ubevisst tjene bestemte klasser og grupper. Fenomenet som blir kategorisert og klassifisert, blir tatt for gitt, og virker dermed unngåelig (Burkeland, 2008 s. 48). En sosialkonstruksjonistisk orientert forsker vil se det som sin oppgave å belyse at det ikke er unngåelig, og viser paralleller til et konfliktteoretisk perspektiv. Å bli stemplet som for eksempel bærere av den strenge kulturen kan på denne måten fungere undertrykkende for bærende av problemet, som i sin tur kan endre måten vedkommende opplever seg selv på. Det kan med andre ord bli en selvoppfyllende profeti. Ifølge Hacking (1999, s. 34) kan mennesker bli bevisst på en slik klassifisering og kategorisering, og tilpasse egen atferd for å opprettholde egen forståelse av seg selv. Denne prosessen kalles for *looping effecten*, og vil si at menneskelig atferd selv forandrer menneskers væremåte, og oppstår som et resultat av å etablere nye måter å klassifisere menneskets væremåte.

I en demaskerende posisjon er målet å avdekke tilslørte forhold som fungerer undertrykkende, slik at kategorier vil miste sin virkning. Ved å avdekke kan man senere innta det Hacking (1999, s. 20) kaller for en «reformerende posisjon», som vil si at man konstruerer nye frigjørende kategorier.

Den viktigste innsikten Hacking (1999) gir til oppgaven min, er det kritiske blikket på uheldige konsekvensene kategorier og klassifisering kan ha, og understreker at vi må stoppe opp ved tatt-for-gitte sannheter og selvfølgeligheter. Sagt på en annen måte handler det om å reflektere over hvorvidt en kategori er hensiktsmessig eller ikke. Jeg mener svakheten ved det teoretiske perspektivet er at det ikke finnes en garanti for om de nye kategoriene vil være frigjørende, og medfører også en fare for å bagatellisere forhold som diskriminering og stigmatisering. Ifølge Schiefloe (2019, s. 202) er stigmatisering en egenskap eller et kjennetegn som diskvalifiserer en person fra å bli sosialt akseptert på linje med andre. Dette kan skje på grunnlag av fysiske kjennetegn som utseende og etnisitet. For eksempel kan kulturelle grupper bli stempelt som mindreverdige enn majoritetsbefolkningen, og dette kan igjen føre til undertrykking eller diskriminering. Det betyr å behandle noen mindre gunstig enn andre og forekommer når forskjellsbehandling, både bevisst og ubevisst, utøves (Skytte, 2019, s. 19). I neste kapittel skal jeg anvende sosialkonstruksjonisme til å kaste lys over prosessene ved klassifisering og kategorisering, og drøfte hvordan kulturkompetanse påvirker samarbeidet med etniske minoriteter i barnevernet.

4.0 Sosialarbeiderens kulturkompetanse i møte med etniske minoriteter

I dette kapitlet skal jeg drøfte funn fra datamaterialet i lys av det teoretiske perspektivet presentert ovenfor. Kildene berører tre hovedtema som beskrevet i metodekapitlet. Disse er «etniske minoriteters frykt for barnevernet», «kulturkompetansediskurser» og «sosioøkonomisk perspektiv i sosialt arbeid». For å drøfte hvordan sosialarbeiderens kulturkompetanse påvirker samarbeidet med etniske minoriteter i barnevernet har jeg formulert tre underspørsmål basert på den tematiske analysen. Underspørsmålene vil være strukturen til drøftingsdelen. I den første delen skal jeg drøfte hvordan sosialarbeiderens kulturkompetanse kan

reduere frykten for barnevernet. Her vil jeg belyse hva ulike forskere mener frykten handler om, og hvordan kulturkompetanse kan være en løsning. I den neste delen vil jeg drøfte om kulturkompetanse er et verktøy, eller kilde til stigmatisering og diskriminering. Her belyser jeg mulige konsekvenser av å forstå utfordringer i lys av etnisitet og kultur alene. Dette danner grunnlaget til den siste delen hvor jeg skal drøfte om et sosioøkonomisk perspektiv er et viktig perspektiv i samarbeid med etniske minoriteter, og belyser hvordan en kulturkompetent praksis fordrer kunnskap om forhold som klasse, økonomi og bolig.

4.1 Hvordan kan sosialarbeiderens kulturkompetanse redusere frykten for barnevernet?

Ifølge Berg et al. (2017, s. 71) er det viktig å samarbeide med etniske minoriteter. Det handler om å arbeide forebyggende for å redusere fordommer i samfunnet og bruke nøkkelpersoner i innvandremiljøer som en ressurs i informasjonsarbeidet. Jeg tror at det ansente forholdet mellom barnevernstjenesten og minoritetsforeldre kan føre til at færre familier med hjelpebehov oppsøker tjenesten, og dette medfører at utfordringene blir større og mer krevende. Med utgangspunkt i Berger og Luckmann (1966/1992) skal jeg i dette delkapittelet drøfte hvordan sosialarbeiderens kulturkompetanse kan bidra til å redusere frykten etniske minoriteter opplever i møte med barnevernstjenesten.

I de siste årene har det vært en økende forskningsinteresse for hvordan sosiale medier, som for eksempel Facebook, påvirker barnevernets samfunnsoppdrag (Stang, 2016). I media fremstilles tjenesten ofte negativt, og får blant annet kritikk for sin makt(mis)bruk. Ifølge Fylkesnes et al. (2015, s. 88) er det stor enighet blant barnevernsarbeidere at minoritetsforeldres frykt først og fremst er knytt til forestillinger om at barnevernet tar barna fra foreldrene sine. Videre finner jeg at to av artiklene i datamaterialet knytter frykten til manglende kunnskap og opplevelsen av et uforutsigbart og fremmed system (Berg et al., 2017, s. 68; Fylkesnes et al., 2015, s. 88). Ifølge Berger og Luckmann (1966/1992) vedlikeholdes og reproduseres den sosiale virkeligheten ved at medlemmene tilegner og internaliserer samfunnets normer, og inkorporerer dem i sitt meningssystem. Fremstillingen av et system som fratar foreldrene barn og diskriminerer på grunn av kulturelle forskjeller kan

internaliseres, og danne grunnlaget for hvordan man forstår samfunnet rundt. En slik forestilling er gjerne feilaktig. Kjennskap til tjenestens lovverk og retningslinjer er et sentralt vilkår for medvirkning, og legger til rette for en forstående og anerkjennende praksis (Fylkesnes et al., 2015, s. 89). Selv om det er vanskelig å anslå i hvilken grad sosiale medier påvirker forholdet med etniske minoriteter finner jeg det mulig å anta at fremstillingen av barnevernstjenesten i sosiale medier danner grobunn for frykt.

Som tidligere nevnt har det lenge eksistert en forståelse av at tilegnelse av kunnskap om kulturelle normer og verdier, som antas å eksistere innen gitte grupper, vil lede til økt kultursensitivitet hos profesjonsutøveren (Rugkåsa et al., 2017, s. 122).

Hensikten med kulturkompetanse er at det skal tilby sosialarbeideren en forståelsesramme for å kommunisere og samhandle til tross for kulturelle forskjeller. Etter analyse av datamaterialet finner jeg at etniske minoriteter og sosialarbeidere uttrykker et behov for en kultursensitiv praksis, som legger til grunn kulturell forståelse og kulturkompetanse (Berg et al., 2017, s. 3; Fylkesnes et al., 2015, s.94; Bø, 2015, s. 568). Etterlysningen kommer også til uttrykk i forslaget til den nye barnevernsloven (2021) som vektlegger at foreldre med annen etnisk, religiøs og kulturell bakgrunn skal bli tatt hensyn til (NOU 2016: 16, kap. 3.6.4). Når Berger og Luckmann (1966/1992) beskriver virkeligheten som samfunnsskapt, er vår forståelse bygd gjennom sosiale prosesser hvor mennesker blir sett som medskaper og et produkt av sin sosiale virkelighet, og får mening gjennom konstruerte kategorier i eksternaliseringsprosessen.

Når man samarbeider med minoriteter i barnevernstjenesten er det, ifølge Berg et al. (2017, s. 71), viktig å ta hensyn til faktorer som språk og kunnskap om det norske samfunnet, inkludert både skrevne og uskrevne regler, normer og verdier. En kulturkompetent praksis er avgjørende for å møte minoritetene med forståelse og anerkjennelse (Berg et al., 2017, s. 76; Fylkesnes et al., 2015, s. 94; Bø, 2015, s. 572). En kulturkompetent tilnærming betyr ikke at standardene skal senkes, men heller at man må ta hensyn til den situasjonen minoritetene befinner seg i. Å vise sensitivitet for kulturelle verdier danner også grunnlaget for å utøve en lydhør praksis som tar hensyn til minoritetenes stemmer, ønsker og behov. Ifølge Berger og Luckmann (1966/1992) blir eksternalisert kunnskap objektivisert når den aksepteres som en sannhet uavhengig av hvem som har formulert den. En bestemt måte å

forstå noe på kan videre føre til institusjonalisering. For å redusere den frykten etniske minoriteter erfarer i møte med barnevernstjenesten, er det nødvendig med et konstruktivt samarbeid med innvandrersorganisasjoner, og dette krever at vi endrer de feilaktige holdningene noen grupper har til barnevernet (Berg et al., 2017, s. 71). Jeg tror at frykten for barnevernet kan eksistere i alle miljøer, og at slike holdninger kan overføres ukritisk til andre. Barnevernstjenesten kan bidra til å redusere frykten ved å oppsøke og være synlig i innvandrer miljøene. Kulturkompetanse er viktig i undersøkelsessaker, for iverksetting og vurdering av tiltak, og bidrar på denne måten til en forståelse av minoritetenes kultur og særegne posisjon i samfunnet.

En kulturkompetent praksis kan med andre ord positivt påvirke samarbeidet med etniske minoriteter i barnevernstjenesten. En positiv konsekvens kan være at det øker forståelse for minoriteters kultur og posisjon i samfunnet. Dette kan føre til en mer anerkjennende og lydhør praksis fra sosialarbeidere, hvor minoriteter får større tillit til tjenesten. Et godt samarbeid er en viktig forutsetning for forebyggende arbeid, og vil ha betydning for å iverksette riktige tiltak i familier. Jeg blir likevel undrende for mulige konsekvenser av en slik praksis. Slik jeg ser det kan kulturkompetent praksis føre til en forenkling og stereotypisering, hvor etniske minoriteter føler seg misforstått og marginalisert. Ifølge Lee & Farrell (2008) forutsetter en kulturkompetent praksis at det finnes en definerbar og målbar kulturell kunnskap som kan læres – og advarer for at en slik praksis kan fungere som en «bakdør til rasisme». I neste delkapittel skal jeg drøfte mulige konsekvenser av en kulturkompetent praksis, og belyse viktigheten av å være kritisk til hvordan egen kultur påvirker samarbeidet med etniske minoriteter.

4.2 Kulturkompetanse – Er det et verktøy eller kilde til stigmatisering og diskriminering?

Ifølge Rugkåsa et al. (2017) kan kulturkompetansediskurser i sosialt arbeid bli sett på som et verktøy for å gjøre «de andre» kulturelt forståelige. Kulturelle diskurser kan forstås som språklige og kulturelle praksiser som former vår forståelse av virkeligheten, og kan inkludere stereotyper, generaliseringer og fordommer om minoriteter. Når man samarbeider med etniske minoriteter, er det viktig å være bevisst og tenke kritisk over hvilken funksjon en kulturkompetent praksis har. En slik

tilnærming kan hjelpe sosialarbeidere å forstå minoriteters kulturelle bakgrunn og særegne posisjon i samfunnet. Dette kan igjen føre til mer effektive hjelpetiltak. Jeg blir likevel undrende over hvilke konsekvenser som kan oppstå dersom minoritetetniske problemer blir forstått med bakgrunn i kultur. Er det mulig at kulturkompetanse også kan føre til stereotypisering og stigmatisering? Ifølge Gadamer (1986/2004) forstår og tolker vi med utgangspunkt i tidligere kunnskap og forforståelser. Det vil si at sosialarbeideres kulturelle perspektiv vil påvirke hva de ser etter, hva de legger merke til, og dette vil være påvirket av sosiale forhold og allmenne forståelsesmåter i samfunnet. Slik jeg ser det krever en kulturkompetent praksis en bevissthet rundt egen forforståelse, og at sosialarbeidere må være villige til å lære om andres kultur på en åpen og nysgjerrig måte. Jeg finner det derfor relevant å utforske om kulturkompetanse bare er et nyttig verktøy for sosialarbeidere i samarbeid med minoriteter, eller om det også kan være en kilde til stigmatisering og diskriminering.

Ifølge Rugkåsa et al. (2017, s. 125-126) er en rekke forskere innen sosialt arbeid kritiske til kulturkompetansediskurser, og forestillingen om at sosialarbeidere kan tilegne seg kunnskap om andre menneskers kultur. Dette styrkes etter analysen av datamaterialet hvor forskerne finner det problematisk dersom sosialarbeidere tror at generell kunnskap om en gitt kultur gjør at de vet noe om den enkeltes behov eller ønsker (Berg et al., 2017, s. 19; Fylkesnes et al., 2015, s. 94; Bø, 2015, s. 572). Ifølge Berger og Luckmann (1966/1992) kan individer til en viss grad oppleve seg moralsk forpliktet til å følge den institusjonelle praksisen. Dette skjer fordi den institusjonelle normlogikken blir stadfestet av autoriteter, men også fordi diskursene har blitt en del av den subjektives ubevissthet. Ved å anvende Berger og Luckmann ser jeg hvordan kulturelle diskurser legger til grunn en «tatt for gitt»-viten om minoriteter i barnevernets virkelighetsforståelse. I lys av dette finner jeg det viktig å utforske hvilke diskurser som ligger til grunn i sosialarbeiderens forståelse, og undersøke hvordan diskursene påvirker samarbeidet med etniske minoriteter.

Ifølge Bø (2015, s. 569) kan sosialarbeidere ofte ha et ensidig fokus på kultur hvor vestlige verdier blir sett som universelle sannheter som sjeldent blir kritisert. Dette støttes av studien til Berg et al. (2017, s. 88) som poengterer at sosialarbeidere sjeldent vender blikket på seg selv som bærer av en kultur. Et eksempel på hvordan

kulturelle diskurser kommer til uttrykk, er når barnevernstjenesten legger til grunn utviklingspsykologi i vurderinger om omsorgsovertakelse eller stressmestring (Baugerud & Augusti, 2016). En slik kunnskap er basert på vestlige verdier, og belyser hvordan diskurser internaliseres og erfares som objektive sannheter. Etter analyse av datamaterialet fant jeg at en kulturkompetent praksis identifiserer og kategoriserer «de andre» som kulturelt forskjellig fra samfunnets majoritet (Berg et al., 2017, s. 19). Ifølge Hacking (1999) kan mennesker bli oppmerksom på en slik kategorisering, og regulere egen atferd etter denne. Som en konsekvens av *looping effekten* risikerer vår forståelse av en «type»-person å bli falsk siden de har endret eller tilpasset seg kategoriene for å opprettholde egen forståelse av seg selv. Slik jeg ser det er en annen mulig konsekvens av kategorisering at det bidrar til å skape visse oppfatninger om «de andre», hvor en minoritetetnisk identitet risikerer å bli oppfattet som utfordrende. Dette kan igjen skape grobunn for stigmatisering, diskriminering og utenforskap (Berg et al., 2017, s.110). I lys av dette undrer jeg om et for stort fokus på kultur kan føre til en annengjøring og essensialisering av kultur, som igjen kan gjøre det vanskelig for sosialarbeidere å se forbi merkelappen «de andre».

Slik jeg ser det vil konsekvensene av en kulturkompetent praksis være avhengig av sosialarbeiderens praksis. En positiv virkning av en slik tilnærming kan være at det bidrar til anerkjennelse og forståelse for kulturelle ulikheter som igjen danner grunnlaget for en lydhør praksis. Ifølge Rugkåsa et al. (2017, s. 129) kan en kulturkompetent tilnærming føre til en annengjøring minoriteter, som igjen kan føre til at stereotypier og stigmatiserende holdninger opprettholdes siden det blir enklere å egenskapsforklare «de andre». En egenskapsforklaring vil si å tilegne etniske minoriteter holdninger og verdier i lys av deres kulturelle bakgrunn. Jeg mener at en mulig konsekvens av et dårlig samarbeid med etniske minoriteter i barnevernstjenesten er at hjelpetiltak ikke blir tilstrekkelig tilpasset familiens behov og situasjon. Rugkåsa et al. (2017, s. 129) mener at en overfokusering av kultur også kan tilsløre strukturelle og institusjonelle samfunnsforhold som diskriminerer og stigmatiserer. Når problemer blir forstått i lys av opprinnelseskultur kan dette forsterke stereotypier, som igjen kan føre til at minoriteter erfarer en stigmatiserende og diskriminerende praksis fra barnevernstjenesten. Dette kan for eksempel føre til at frykten etniske minoriteter erfarer opprettholdes og videreføres til andre grupper og individer. For å samarbeidene med etniske minoriteter i barnevernstjenesten, mener

jeg at det er viktig at sosialarbeideren har kunnskap om kultur, samtidig som de adresserer strukturelle og institusjonelle samfunnsforhold som stigmatiserer og diskriminerer.

Barnevernstjenesten «tatt for gitt»-forståelser, eller diskurser, kan med andre ord få uheldige konsekvenser for samarbeidet med etniske minoriteter. Ved å innta en demaskerende posisjon ser jeg hvordan både en overfokusering og ignorering av kultur skaper utfordringer og dilemma i arbeidet med etniske minoriteter i barnevernet. I den ene enden av skalaen vil et for stort fokus på kultur kunne resultere i en kulturel relativistisk holdning hvor vi aksepterer en annerledes praksis og oppfatter denne som et uttrykk for kultur. I den andre enden av skalaen vil for lite fokus på kultur føre til en etnosentrisk praksis hvor sosialarbeidere ikke tar hensyn til kulturelle forskjeller. Kulturkompetanse kan altså være et nyttig verktøy i møte med etniske minoriteter, men man risikerer også at det kan være en kilde til stigmatisering og diskriminering. Minoritetsbefolkningen er en sammensatt gruppe hvor de har forskjellig livssyn, kulturell bakgrunn og etnisk tilhørighet (Berg et al., 2017, s. 110). I den neste delen skal jeg med utgangspunkt i Hackings (1999) demaskerende posisjon undersøke hvordan en sosioøkonomisk tilnærming kan påvirke samarbeidet med etniske minoriteter.

4.3 Kan et sosioøkonomisk perspektiv være et viktig perspektiv i møte med etniske minoriteter?

Sosialt arbeid har i de siste årene beveget seg *fra* tanken om å være faglige eksperter på andre menneskers liv, *til* at brukere i økende grad blir møtt som eksperter på eget liv (Langsrud et al., 2019, s. 183). En faktor som taler for kulturkompetanseperspektivet, er at det kan medføre større respekt for kulturelle forskjeller i møte med etniske minoriteter i barnevernstjenesten (Berg et al., 2017). Jeg undrer likevel om en overdrivelse av likheter og ulikheter ved kultur kan føre til at minoriteter kategoriseres og stemples annerledes enn majoritetsbefolkningen. I denne delen vil jeg ta i bruk Hackings (1999) demaskerende posisjon for å utforske om det finnes mulige uheldige forhold som følge av en kulturkompetent praksis. Jeg skal også undersøke om et sosioøkonomisk perspektiv

og en kulturkompetent tilnærming, sammen kan bedre det ansente forholdet med minoriteter i barnevernstjenesten.

Ifølge Rugkåsa et al. (2017, s. 128) blir kulturkompetanse ofte oppfattet som en «nøytral» posisjon som kan hjelpe profesjonsutøvere med å forstå «de kulturelle andre». Ideen om at det finnes en spesifikk og sann kunnskap om kultur kan imidlertid få konsekvenser for sosialarbeiderens fortolkning og forståelse (Berg et al., 2017, s. 19). Et viktig funn fra analyse av datamaterialet er at kulturkompetanse ikke er tilstrekkelig for å motarbeide marginalisering og diskriminering av etniske minoriteter, og understreker at sosialarbeidere også må ha en sosioøkonomisk tilnærming (Berg et al., 2017, s. 23; Fylkesnes et al., 2015, s. 94). I denne sammenhengen betyr et sosioøkonomisk perspektiv at man ser på ulikheter i samfunnet ved å studere forskjellige dimensjoner som for eksempel materielle, sosiale, økonomiske og normative former, og hvordan disse påvirker menneskers liv (Kojan & Storhaug, 2021, s. 16).

Når relasjonen mellom barnevernsansatte og etniske minoriteter er preget av frykt for diskriminering, vil kulturkompetent arbeid fordre kunnskap om hvordan maktrelasjoner som klasse, etnisitet og kultur påvirker menneskers liv. Ifølge levekårsundersøkelsen fra 2016 opplever innvandrere å bli forskjellsbehandlet og marginalisert på arbeidsmarkedet (Vrålstad & Wiggen, 2017). Marginalisering defineres som en prosess som bidrar til at noen støtes ut til utkanten av en gruppe eller utenfor en gruppe (Sandnes, 2013, s. 3) Det vil si at de beveger seg i en gråsoner mellom sosial integrasjon og samfunnsmessig utstøtning. En god tilknytning til arbeidslivet anses ofte som en avgjørende faktor for livskvalitet siden det gir inntekt, frihet og sikkerhet (Skytte, 2019, s.39). Barn med innvandrerbakgrunn er tydelig overrepresentert i lavinntektsstatistikken, noe som senere kan få uheldige konsekvenser som frafall fra videregående skole og mobbing (Hyggen & Ekhaugen, 2021, s. 15-21). Ifølge Hacking (1999) innebærer et sosialkonstruksjonistisk perspektiv at sosial endring er mulig dersom vi avdekker uheldige konsekvenser av kategorisering og klassifisering. Ved innta en demaskerende posisjon, kan man se hvordan et ensidig fokus på kultur kan skjule strukturelle og institusjonelle samfunnsforhold som marginalisering på arbeidsmarkedet, og dermed opprettholder sosiale problem som stigmatisering og diskriminering. Dette understreker viktigheten

av ha et sosioøkonomisk perspektiv i forebyggende arbeid og når man skal forklare hvorfor enkelte grupper har større sjanse for å komme i kontakt med barnevernstjenesten enn andre.

Ifølge FOs yrkesetiske grunnlagsdokument (2019, s. 3) skal sosialarbeidere arbeide for sosial rettferdighet og sosial endring. Et funn fra analysen av datamaterialet er at sosialarbeidere er bevisst på hvordan et ensidig fokus på kultur skyggelegger for andre forklaringer og understreker betydningen av å implementere kulturkompetanse i et sosioøkonomisk perspektiv (Berg et al., 2017, s. 77). Et eksempel er ved å studere minoriteters posisjon på boligmarkedet og se hvordan dette påvirker livskvalitet. Ifølge levekårsundersøkelsen fra 2016 (Vrålstad & Wiggen, 2017, s. 59) bor kun 53 prosent av innvandrere i en bolig som husholdningen eier. Bolig, utdanning, familie og oppvekst er viktige faktorer i forebygging av marginalisering (Hyggen & Ekhaugen, 2021, s. 39). Hacking (1999) mener at hensikten med å demaskere er å rette fokus mot hvilke konsekvenser konstruksjonene har. Ved å innta en demaskerende posisjon vil man kunne avdekke hvem som tjener på en slik kategorisering og klassifisering. Dette legger til rette for å innta en reformistisk posisjon som vil si å få til en endring av uheldige sosiale og institusjonelle samfunnsordninger. Jeg mener at en mulig endring kan være å øke innvandreres tilgang for utdanning og arbeid, gjennom for eksempel mentorordninger og utdanningsstøtte. Et annen relevant punkt for å redusere ulikheten i samfunnet er å legge til rette for boligbygging og boligstøtteordninger for personer som har vansker med å komme seg inn på det ordinære boligmarkedet som er sterkt preget av markedsmekanismene. På denne måten kan sosialarbeidere påvirke samarbeidet med minoriteter ved å utøve en kulturkompetent praksis med et sosioøkonomisk perspektiv, som igjen kan bidra til endringer på systemnivå.

Når vi utforsker hvordan sosialarbeiderens kulturkompetanse påvirker samarbeidet med etniske minoriteter finner jeg det relevant å utforske hva en slik kunnskap inneholder, hva den utelukker, og hvilke konsekvenser en slik tilnærming kan ha for relasjonen. Ifølge Bø (2015, s. 572) er det avgjørende at sosialarbeideren vender blikket på seg selv som bærer av en kultur, og kritisk vurderer hvordan denne kulturen påvirker forståelsen og samarbeidet. Slik jeg ser det kan det være utfordrende å oppdage diskurser, men at det likevel er nødvendig å være bevisst

hvordan de kommer til uttrykk i egen praksis. Ifølge Rugkåsa (et al., 2017, s. 130) fordrer en kulturkompetent tilnærming kunnskap om hvordan strukturelle og institusjonelle forhold som klasse, økonomi og bolig påvirker menneskers liv. Ved å innta en demaskerende og reformistisk posisjon, kan sosialarbeidere i barnevernstjenesten skape endring på systemnivå ved å adressere strukturelle og institusjonelle samfunnsforhold som stigmatiserer og marginaliserer. Jeg mener at sosialarbeideren kan redusere frykten og bedre samarbeidet med etniske minoriteter ved å både ha en kulturkompetent praksis og et sosioøkonomisk perspektiv.

5.0 Avslutning

Formålet med denne oppgaven har vært å drøfte hvordan sosialarbeiderens kulturkompetanse påvirker samarbeidet med etniske minoriteter. Frykten for barnevernet handler om at barnevernstjenesten tar for lite hensyn til kulturelle forskjeller, og fatter beslutninger på feilaktig grunnlag. Kulturkompetanse anses for mange å være et nyttig verktøy for godt sosialfaglig arbeid i møte med etniske minoriteter, og kan fungere som en brobygger som muliggjør kommunikasjon og samhandling på tvers av kulturer (Rugkåsa, et al., 2017, s. 125). Til tross for dette blir det vurdert som lite hensiktsmessig å se utfordringer i lys av etnisitet og kultur alene, da en slik praksis risikerer å tilsløre strukturelle og institusjonelle samfunnsordninger. Når samarbeidet med minoriteter er preget av frykt, vil kulturkompetent praksis kreve kunnskap om hvordan sosioøkonomiske forhold som klasse, økonomi, bolig og arbeid påvirker menneskers liv. Etter analyse av datamaterialet finner jeg det nødvendig at sosialarbeidere anerkjenner at kultur og sosioøkonomiske forhold påvirker hverandre, og til sammen utgjør et komplekst bilde for minoriteters særegne posisjon i samfunnet. Ved å avdekke de skjulte strukturelle og institusjonelle samfunnsforhold som marginalisering på arbeids- og boligmarkedet, legger man til rette for å danne nye frigjørende kategorier. På denne måten kan en kulturkompetent- og sosioøkonomisk tilnærming kanskje ha en positiv påvirkning for samarbeidet med etniske minoriteter i barnevernstjenesten siden det legger til rette for sosial endring. Som forslag til videre forskning finner jeg det relevant å utforske hvordan sosialarbeidere kan endre de strukturelle og institusjonelle forholdene som for eksempel ved å arbeide for endring i boligpolitikken.

6.0 Referanser

- Aveyard, H. (2019). *Doing a literature review in health and social care: a practical guide* (4. Utg.). Open University Press/McGraw-Hill Education.
- Barne-, ungdoms- og familiedirektoriet. (2017, 17. juli). *Barnevernstiltak til barn med innvandrerbakgrunn*.
https://www2.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/Barnevern/Barnevernstiltak_bla_nt_barn_med_ulik_landbakgrunn/
- Baugerud, G. A., & Augusti, E. (2016). Utviklingspsykologisk kunnskap er relevant for hvordan omsorgsplasseringer gjennomføres. *Tidsskriftet Norges barnevern*, 93(3-4), 290–302. <https://doi.org/10.18261/issn.1891-1838-2016-03-04-12>
- Berg, B. & V. Paulsen (2015). Myter eller realiteter? - Møter mellom innvandrere og barnevernet. *Tidsskriftet Norges barnevern* 92(2): 152-155.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2015-02-08>
- Berg, B., Paulsen, V., Midjo, T., Haugen, G.M.D. & Tøssebro, J. (2017). *Myter og realiteter. Innvandreres møter med barnevernet*. Norges Teknisk-naturvitenskapelige universitet Samfunnsforskning, Trondheim.
- Berger, P. L. & Luckmann, T. (1992). *Den samfundskabte virkelighed. En videnssociologisk afhandling*. Vidborg, Nørhaven A/S (Opprinnelig utgitt 1966).
- Brottveit, G. (2018). Om forskningsdesign. I. G. Brottveit (red.). *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: om å arbeide forskningsrelatert* (s. 62-73). Gyldendal.
- Brottveit G. (2018). Tekstanalyse som kvalitativ forskningsmetode. I. G. Brottveit (red.) *Vitenskapsteori og kvalitative forskningsmetoder: om å arbeide forskningsrelatert* (s. 107-117). Gyldendal.

- Burkeland, S. (2008). *Fattigdommens hensiktsmessighet*. Sosiologisk årbok, 21 (3-4), 44-62.
- Bø, B. P. (2015). Social work in a multicultural society: New challenges and needs for competence. *International Social Work*, 58(4): 562-574.
<https://doi.org/10.1177/0020872814550114>
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utgave). Gyldendal.
- Fellesorganisasjonen (FO). (2019). *Yrkesetisk grunnlagsdokument*.
<https://www.fo.no/getfile.php/1324847-1580893260/Bilder/FO%20mener/Brosjyrer/Yrkesetisk%20grunnlagsdokument.pdf>
- Fylkesnes, M. K., Iversen, A. C., Bjørknes, R. & Nygren, L. (2015). Frykten for barnevernet - En undersøkelse av etniske minoritetsforeldres oppfatninger. *Tidsskriftet Norges barnevern*, 92(02), 81–96.
<https://doi.org/10.18261/ISSN1891-1838-2015-02-02>
- Gadamer, H.G. (2004). *Sandhed og Metode: grundtræk af en filosofisk hermeneutik* (A. Jørgensen Overs.). Systime Academic. (Opprinnelig utgitt i 1986).
- Hacking, I. (1999). *The social construction of what?* Harvard University Press.
- Hyggen, C. & Ekhaugen, T. (2021). *Samfunnsøkonomisk utvikling av marginalisering og utenforskap*. (2021-42). Oslo economics.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/015adcd9442b462e998821e3ee1b2973/samfunnsokonomisk-vurdering-av-marginalisering-og-utenforskap-oslo-economics.pdf>
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. (2022). *Indikatorer for integrering - Status og utviklingstrekk i 2022*. (IMDi rapport).
<https://www.imdi.no/contentassets/507ec06524674e4ca041a7f920395045/inikatorer-for-integrering-2022.pdf>

Ipsos (2017). *Tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn*. (Ipsos-rapport).

[https://bibliotek.buudir.no/BUF/101/Tillit til barnevernet blant personer med innvandrerbakgrunn.pdf](https://bibliotek.buudir.no/BUF/101/Tillit%20til%20barnevernet%20blant%20personer%20med%20innvandrerbakgrunn.pdf)

Jenssen, D. (2021). *Vitenskapsteori i sosialt arbeid: tilnærminga og normative spørsmål*. Det Norske Samlaget.

Kojan, B. H. & Storhaug, A. S. (Red.) (2021). *Barnevern og sosioøkonomisk ulikhet-sammenhenger, forståelser og ansvar*. (Rapport nr. 6). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.

https://www2.buudir.no/globalassets/global/nbbf/barnevern/barnevern_og_sosioekonomisk_ulikhet_sammenhenger_forstaelser_og_ansvar.pdf

Langsrud, E., Fauske, H., & Lichtwarck, W. (2019). Den barnevernskapte virkelighet. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 22(1), 74–89.

<https://doi.org/10.18261/issn.2464-3076-2019-01-05>

Lee, A.S. og Farrell, M. (2006). Is cultural competency a backdoor to racism? *Anthropology News* 3: 9–10.

NOU 2016: 16, (2016). *Ny barnevernslov – sikring av barnets rett til omsorg og beskyttelse*. Barne- og likestillingsdepartementet.

Prop.64 (2022-2023). *Endringer i barnevernsloven m.m. (formidling av opplysninger, meldinger om ufødte barn, politiattest)* Barne- og familiedepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/ea19090e865d465b85a0577178951e08/no/pdfs/prp202220230064000dddpdfs.pdf>

Rugkåsa, M. (2018). Etniske minoriteter og sosialt arbeid. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 21(2), 180–185. <https://doi.org/10.18261/issn.2464-3076-2018-02-06>

Rugkåsa, M., Ylvisaker, S., & Eide, K (2017). Et tveget sverd: En diskusjon av kulturkompetansebegrepets konsekvenser i profesjonelt arbeid med minoritetetniske barn og familier. *Barn – Forskning om barn og barndom i Norden*, 35(2-3). <https://doi.org/10.5324/barn.v35i2-3.3677>

Sandnes, T. (red.). (2013). Ungdoms levekår. *Statistisk sentralbyrå*.
<https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/attachment/117607?ts=13f13996378>

Schiefloe, P.M, (2019), *Mennesker og samfunn: Innføring i sosiologisk forståelse* (3.utg.) Fagbokforlaget.

Skytte M (2019). *Etniske minoritetsfamilier og sosialt arbeid*. (3 utgave). Gyldendal.

Stang, E. (2016). Barnevern på sosiale medier - offentlig deltakelse og utøvelse av medborgerskap. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 57(4), 371–396.
<https://doi.org/10.18261/issn.1504-291X-2016-04-02>

Steinkellner, A. (2020, 9.mars) *Nesten 15 prosent er innvandrere*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/nesten-15-prosent-er-innvandrere>

Vrålstad, S. & Wiggen, K.S. (Red.). (2017). *Levekår blant innvandrere i Norge 2016*. (2017/13). <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/attachment/309211?ts=177710adf90>

Vedlegg 1 – Søkehistorikk

Tabelloversikt – rekonstruert søkeprosess

Database	Søkeord	Treff/dato	Avgrening	Valgt litteratur
Oria	«Etniske minoriteter og barnevernet»	9/29.03.23		
Oria	«Etniske minoriteter og frykten for barnevernet	1/29.03.23	«Fagfellevurdert tidsskrift»	«Frykten for barnevernet – En undersøkelse av etniske minoritetsforeldres oppfatninger» (Utgitt 2015) <i>Tidsskriftet Norges Barnevern</i>
SocINDEX	«Social competence» AND «cultural competence»	1005/29.03.23		
SocINDEX	“Social work multicultural society”	11/29.03.23		
SocINDEX	“Social work” AND “cultural competence” AND “Norway”	3/29.03.23	“Norway” Fagfellevurdert tidsskrift	«Social Work in a multicultural society: New challenges and needs for competence» <i>International social work</i>
Snøballmetoden	Gjennomgang av		Forskningsrapport	«Myter og realiteter- innvandrers møte

	litteraturlisten til frykten for barnevernet			med barnevernstjenesten»
--	--	--	--	-----------------------------

Vedlegg 2 – Data summery chart

Oppsummeringstabell av utvalgt litteratur

Forfatter	Marte K. Fylkesnems (stipendiat Universitetet i Bergen), Anette C. Iversen (professor for Universitetet i Bergen), Ragnhild Bjørknes (Førsteamanuensis, Universitetet i Bergen) & Lennart Nygren (Proessor for Umeå Universitet).
Dato for publisering/tidsskrift	17.06.2015 – <i>Tidsskrift Norges Barnevern</i>
Tittel	«Frykten for barnevernet – En undersøkelse av etniske minoritetsforeldres oppfatninger»
Metodisk tilnærming	<p>Kvalitativ forskningsmetode og semi-strukturerte intervju.</p> <p>Studien søkte dybdekunnskap om flyktninger særskilte oppfatninger og forstillinger. Bygger på informasjon fra 10 foreldre med flyktningbakgrunn fra det Afrikanske kontinent og Midtøsten.</p> <p>Det fremkommer i artikkelen, for å øke funnenes troverdighet var samtlige av artikkelens forfatter aktive bidragsyttere i analyseprosessen.</p>

	<p>Studien er godkjent av personvernombudet.</p>
Formål	<p>Artiklene er en del av forskningsprosjektet «flerkulturelt barnevern: foreldre og ungdommers erfaringer». Formålet med denne undersøkelsen er å utforske hva frykten for barnevernet omhandler med hensyn til representasjonen av barnevernet den relateres til.</p> <p>For å ivareta konfidensialitetens hensyn, er ikke informantenes etnisitet inkludert i analysen. Studies gyldighet anses likevel ikke som truet, da det ikke er undersøkelsens formål å undersøke spesifikke etniske minoritetsgruppes erfaringer med barnevernet.</p>
Hovedfunn	<p>Etniske minoriteter frykter å bli fratatt barna og diskriminert på bakgrunn av kulturelle forskjeller i møte med den norske barnevernstjenesten.</p> <p>Barnevernets tatt-for-gitte forståelse og kulturelle diskurser får dårlige konsekvenser for samarbeidet med etniske minoriteter og barnevernet.</p> <p>Fraværet av anerkjennende praksis må ses i lys av institusjonelt forankrede</p>

	<p>verdimønstre og økonomiske strukturer som privileger enkelte.</p> <p>Ved å innta et ensidig fokus på kultur risikerer barnevernsansatte å bidra til opprettholdelsen av sosialt urettferdige samfunnsordninger.</p>
Kritisk vurdering	<p>Informasjonen i studien er fra 10 foreldre med flyktningsbakgrunn. Det er stor variasjon i varigheten av kontakten med barnevernstjenesten, og hvor lenge informantene har bodd i Norge. Tallene strekte seg fra 2 måneder til 10 år.</p> <p>En annen forskningsproblematikk er at det ikke fremkommer informasjon om hvordan informantene tolket spørsmålene. Et relevant spørsmål å stille er derfor hvordan sikret de forståelsen?</p>

Forfatter	Berit Berg, Veronika Paulsen, Turid Midjo, Gry M.D. Haugen, Marianne Garvik & Jan Tøssebo
Dato for publisering	Juni 2017
Tittel	«Myter og realiteter: innvandrers møte med barnevernstjenesten»
Metodisk tilnærming	NTNU samfunnsforskning. Forskningsrapport.

	<p>Kvantitativ data fra SSB og kvalitativ datainnsamling i utvalgt barnevernstjenester.</p> <p>Det samlede datamaterialet er basert på fokusgruppeintervju med ansatte, dybdeintervju med familier, gjennomgang av saksmapper, gruppeintervju med tolk, deltakelse i samarbeidsmøter, bydelsmøter, dialoggrupper, representanter for Bufetat, deltakelse i møter med PROKUS, data fra prosjektet «forståelse gjennom dialog» og registerdata.</p>
Formål	<p>Forskningsrapporten er en del av prosjektet «Myter og realiteter – møter mellom innvandrere og barnevernet» og er gjennomført på oppdrag fra Barne- Ungdoms og familiedirektoratet.</p> <p>Et overordnet formål med rapporten er å bidra til at minoritetsperspektivet i større grad blir integrert i den norske barnevernstjenesten. Rapporten ønsker å «rydde opp» i myter, misforståelser og peke på utfordringer som fremkommer i arbeid med etniske minoriteter og undersøke om tiltaksprofilen er annerledes for innvandrere enn i majoritetsbefolkningen.</p>
Hovedfunn	<p>Frykten etniske minoriteter erfarer i møte med barnevernstjenesten kan ofte</p>

	<p>bli sittende i kroppen lenge, og reproduseres gjennom hverdagslivets relasjoner innen eget nettverk.</p> <p>Medias fremstilling av barnevernet blir presentert som en særlig fryktskapende informasjonskilde.</p> <p>Kulturkompetanse er et nyttig verktøy i møte med etniske minoriteter og kan fungere som en brobygger. Et ensidig fokus på å forstå utfordringer i lys av etnisitet og kultur er ikke tilstrekkelig og kan fungere som en kilde til stigmatisering og diskriminering.</p>
Kritisk vurdering	<p>Når rapporten legger til grunn sekundærdata som betyr det at forskerne har tolket andres resultat. En tolkning vil alltid medføre en fare for feiltolkning. Dette vil være relevant for all forskning. For å sikre seg en helhetlig forståelse av forskningen er det lurt å oppsøke primærkilden. En annen vurdering er at en slikt data kan inneholde mørketall.</p> <p>Forskningsproblematikk: I likhet med kilden ovenfor fremkommer ikke informasjon om hvordan informantene tolket spørsmålene. Hvordan har de sikret forståelsen fra informantene?</p>

Forfatter	Bente P. Bø (Oslo og Akershus Universitet)
Dato for publisering / Tidsskrift	2014, 08.12 <i>International social work</i>
Tittel	«Social work in a multicultural society: New Challenges and needs for competence»
Metodisk tilnærming	<p>Kvantitativ og kvalitativ metode –</p> <p>Første undersøkelse var et spørreskjema svart av 50 sosialarbeidere, i tillegg til oppfølgingsintervju i en mindre gruppe (2002-2004). Informantene hadde bachelor i sosialt arbeid, og studerte under tiden arbeid med immigranter.</p> <p>Den andre undersøkelsen var 12 fokusgruppeintervju med 48 sosialarbeidere (2008-2009). Informantene arbeidet i 6 forskjellige barneverns kontor i Oslo området.</p>
Formål	Formålet med denne studien er å presentere funn og datamateriale som belyser hvordan sosialarbeiderne opplever muligheter og begrensninger som følge av deres profesjonelle rolle i arbeidet med etniske minoriteter i barnevernstjenesten.

Hovedfunn	<p>Sosialarbeidere opplever kommunikasjonsutfordringer som et av de største utfordringene i samarbeid med etniske minoriteter.</p> <p>Sosialarbeidere har ofte et ensidig fokus på kultur, og må vende blikket på seg selv som bærer av en kultur.</p> <p>Vestlige verdier blir sett som universelle og sjeldent kritisert.</p>
Kritisk vurdering	<p>Bø belyser at studien har valgt en problemfokuset tilnærming til sosialt arbeid i et multikulturelt samfunn. En slik tilnærming kan påvirke resultatet og som konsekvens lete etter svar som bekrefter egen forforståelse. Dette vil være gjeldende for annen forskning.</p> <p>Forskningsproblematikk: I likhet med kilden ovenfor fremkommer ikke informasjon om hvordan informantene tolket spørsmålene. Hvordan har de sikret forståelsen fra informantene?</p>